

sectors socials o agrícoles d'una comarca, com en aquest cas, i les seves transformacions al llarg del temps. Pot semblar una obvietat, però la ingent quantitat de documents patrimonials que s'ha malmès al país ens obliga a la remarca.

L'estudi presenta tres parts ben diferenciades, si bé a partir d'un cert moment històric el fil conductor del treball és l'activitat vitivinícola d'una propietat agrícola denominada Mas Pòlit, del poble de Vilamaniscle (Alt Empordà). La primera part és una acurada síntesi divulgadora de l'evolució del conreu de la vinya i de la cultura del vi —que no és el mateix— en l'àrea mediterrània des del seu inici, amb especials referències a la viticultura catalana i empordanesa en particular. La part central, profusament documentada, fa referència a l'activitat productora de vi de la finca, principalment al llarg del segle XIX i començament del segle XX, període en què els ascendents directes de

l'autor tenien la titularitat de l'explotació. Des del punt de vista de treball de recerca és la part més interessant de l'estudi, ja que a través de les vicissituds agrícoles, tècniques, contractuals, comercials i familiars d'aquesta finca i dels seus propietaris es fa un retrat molt fidel de la viticultura empordanesa, de la seva gent i de les seves institucions durant l'esmentat període, que finalitzà bruscament amb la crisi de la fil·loxera, i la difícil recuperació posterior, mai assolida amb total plenitud.

En la darrera part de l'estudi, que és la més breu, després d'unes consideracions subjectives de tipus general sobre la zona i les actuals circumstàncies que envolten la producció de vins de qualitat, l'autor tracta la modernització vitícola realitzada en aquest mas i els projectes de futur de la finca, en els aspectes agrícoles, ampologràfics i enològics de l'actual societat explotadora, que escapen a l'interès d'un estricte treball de recerca històrica.

Cal destacar l'acurada presentació del llibre i la qualitat i originalitat de moltes de les il·lustracions que inclou. És llàstima que no s'hi indiqui la responsabilitat de la impressió, com també hauria estat convenient fer-hi figurar la data d'edició, dues referències valuoses per als qui consultin l'obra, tot i que són

detalls que no la desmereixen en absolut.

En resum, la crònica del Mas Pòlit de Vilamaniscle és una suggestiva i ben documentada història que ens apropa realment al món del vi empordanès, encara tan desconegut.

Eduard Puig i Vayreda

Llebrers, com el palmell de la mà

GRUP DE RECERCA D'ESTUDIS CASSANENCS (GREC).

Llebrers. Toponímia dels veïnats de Cassà.

Ajuntament de Cassà de la Selva.
Cassà de la Selva, 2006.

Diuen que el nom no fa la cosa, però probablement hi influeix. Les coses, i en aquest cas els llocs, porten un nom que és fruit de la seva història i circumstàncies i que el pas dels anys ha fet evolucionar i cristal·litzar fins a arribar als nostres dies. Aquest és un dels atractius de la toponímia, poder esbrinar a què respon una determinada manera d'anomenar el nostre entorn. Però, ull!, a vegades el nom final que ens ha arribat s'assembla molt a una paraula amb un significat totalment diferent. La interpretació dels homes i el pas de les generacions han fet acostar el mot primitiu a alguna cosa lògica i cone-

guda, fins a etzibar-li el toc de gràcia que l'ha fixat en la forma en què avui el trobem als mapes, però amb un significat ben diferent en origen. És el cas de Llebrers, on els experts ens aconsellen que no hi busquem ni les llebres ni els gossos perquè no els hi trobarem. *Llebrers* sembla ser que deriva del nom del propietari d'una antiga vil·la romana existent en el mateix lloc. Aquest nom l'han trobat documentat des del 954.

El Grup de Recerca d'Estudis Cassanencs ha enllestit un estudi que, combinant la recerca als arxius i el treball de camp, ha aconseguit esbrinar el nom de cada cosa pel que fa al veïnat de Llebrers, situat al nord-oest del municipi i limítrof amb Campllong i Llambilles. Aquest ha estat el primer pas, i està previst seguir avançant fins a completar tot el terme de Cassà de la Selva.

Hi trobem referenciats 279 topònims actuals i històrics, cadascun amb la seva corresponent fitxa, on hi figura la seva situació aproximada i en alguns casos una imatge del lloc,

NOVETATS

- COSTA i FERNANDEZ, Lluís [ed.]: *El patrimoni documental: Catalunya-Cuba. Actes del II Fòrum de Municipis Indians*. Begur: Ajuntament de Begur, 2007. 180 p.
- Costabona: *Alta Vall del Ter-Alpina*. Granollers: Alpina, 2007.
- DIVERSOS AUTORS: *Ermites encisadors*. Santa Coloma de Farners: Edicions La Trona, 2007. 93 p.
- FAIG, Dídac: *Retorn a la vall: Poemes*. Girona: Mínima, 2007. 84 p.
- GIRALT-MIRACLE, Daniel; PICHOT, Gemma; SAGGI, Anna Maria: *Fragments de vida: Ramon Pichot*. Girona: Museu d'Art, 2007. 95 p.
- GRABULEDA, Josep: *Els Pigem*. Banyoles: Edicions Gràfiques de Girona SLU, 2007. 108 p.
- Jazzid: *Història del jazz a les comarques gironines*. Girona: Diputació de Girona / Casa de Cultura de Girona, 2007. 78 p.
- JIMÉNEZ, Xesca [coord.]; FAXEDAS, M. Lluïsa [et al.]: *Migracions en l'art contemporani*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007. 64 p.
- Madeleine Carroll: *Actriu compromesa*. Girona: Ajuntament de Girona, 2007. 15 p.
- MAÑÉ, Antoni; VIDAL, Lluís; VILA, Carme: *Guia dels monuments megalítics de la Cerdanya*. Barcelona: PAM, 2007. 127 p.
- MARQUES, Josep M.: *Impresos del s. XV-XVI: Biblioteca del Seminari de Girona*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 250 p.
- Memòria de recerca en docència universitària a la Facultat de Ciències de la UdG: 1998-2006. Girona: Universitat de Girona, 2007. 38 p.
- MORALES i PALE, Montserrat: *Celrà, de la Segona República a la postguerra (1931-1949)*. Girona: Diputació de Girona, 2007. 248 p.
- MORAN, Jacques; CAPELLA, Anna: *Happy Days*. Girona: Consorci de Museus de l'Empordà, 2007. 31 p.
- NAVARRO BALDEWEG, Juan; NAVARRO BALDEWEG, Margarita [ed.]: *Una caja de resonancia*. València

una breu descripció dels seus elements, les fonts documentals en què es basa la recerca i, quan ha estat possible, una petita ressenya històrica.

Fruit també de la recerca, els autors han confeccionat un seguit de llistes que permeten conèixer els masos existents a Llebrers des del segle XIV; de cada mas se n'indica el senyor útil, que era qui treballava la terra, i el senyor directe, que en la major part dels casos corresponia a mans eclesiàstiques. A partir del segle XV hi figura el nom del cap de família, la qual cosa resultarà útil per als estudiosos de la genealogia.

Mereix un comentari a part l'índex de topònims i, sobretot, el quadre de classificació d'aquests, per la seva utilitat. L'obra es completa amb un ortofotomapa del veïnat, que ajuda a situar els diferents elements i també el conjunt en el context del terme de Cassà.

Tot plegat ofereix al lector un panorama del que ha estat en els darrers set-cents anys aquest fragment de territori a partir del nom que cada cosa ha adquirit. Un espai únic i diferenciat per la pròpia història, propera, singular i entranyable alhora, patrimoni de tots els cassanencs en general i dels veïns de Llebrers en particular.

Rosa Maria Gil Tort

La vida al fons del mar

LÁZARO i MATEO, Joan

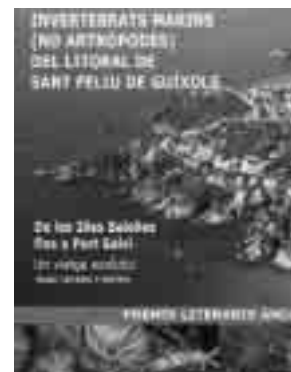
Invertebrats marins (no artròpodes) del litoral de Sant Feliu de Guíxols: De les illes Balelles fins a Port Salvi. Un viatge evolutiu.

Àncora-Setmanari de la Costa Brava [ed.] 2006.

En els sisens premis literaris Àncora –l'edició de l'any 2005– fou proclamat guanyador del Premi Enric Descayre d'Investigació i Recerca el treball titulat «Invertebrats marins (no artròpodes) del litoral de Sant Feliu de Guíxols – De les illes Balelles fins a Port Salvi – Un viatge evolutiu», de Joan Lázaro i Mateo. L'estudi presentava tanta qualitat que es va decidir publicar-lo, i ara, al cap d'un any i poc més, ha sortit a la llum.

D'una manera molt didàctica i amb una gran quantitat de fotografies, l'autor fa una introducció sobre l'origen de la vida en el mar i la seva evolució a partir de la vida unicel·lular, de com una organització química va donar un compost que per primera vegada va tenir la capacitat de reproduir-se, i va néixer així la vida.

Seguint els tres conceptes de la teoria de l'origen de les espècies de Charles Darwin –reproducció, evolució i selecció–, el llibre ens parla dels invertebrats en tots els seus aspectes. Des dels més senzills fins als més evolucionats. Ens presenta les esponges, els cni-

daris, els cucs plans, els anèl·lids, els mol·luscs, les molles animals, els equinoderms, i els urocordats. També es fa un crit d'alerta respecte a l'acció de l'home, que ha posat en perill o ha destruït, a voltes voluntàriament, la conservació d'algunes espècies molt importants. A la part final es descriu l'aparició i posterior evolució de les espècies, des dels vertebrats fins als mamífers.

L'estudi que ha realitzat Joan Lázaro té molt de mèrit pel seu rigor d'investigació i per la seva qualitat científica, i està explicat amb un llenguatge molt planer i entenedor i des d'una formació personal.

La seva vida d'apassionament pel mar –fa més de dues dècades que se submergeix diàriament en aquest indret del nostre litoral–, la gran sensibilitat i respecte que té vers el patrimoni natural i la seva modèstia a l'hora de treballar han donat com a resultat aquest extraordinari llibre, imprescindible per a tots els que estan interessats a conèixer la vida